

INFORMACIJA O PROCESU IZRADE STRATEGIJE TRANZICIJSKE PRAVDE U BIH

Ministarstvo pravde BiH je, u okviru UNDP projekta *Podrška domaćim kapacitetima u procesu tranzicijske pravde u BiH*, a u saradnji sa UNDP-om BiH i Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, tokom 2008. i 2009. godine organiziralo dvije faze regionalnih konsultacija o tranzicijskoj pravdi, koje su se bazirale na aktiviranju građana određenih regiona u BiH da započnu dijalog oko ključnih pitanja tranzicijske pravde, tj. suočavanja s prošlošću, karakterističnim za taj dio BiH u kojemu su konsultacije održane (2008. godine održane su konsultacije u Fojnici, a 2009. u Brčkom i u Mostaru). Učesnici regionalnih konsultacija bili su predstavnici udruženja žrtava, udruženja žena, udruženja mladih, NVO za ljudska prava, udruženja veterana, predstavnici akademske i vjerske zajednice, povratnika, novinari, neovisni eksperti iz raznih oblasti od značaja za tranzicijsku pravdu, te predstavnici kantonalnih, lokalnih i općinskih vlasti. Kontekst regionalnih konsultacija obilježen je usvajanjem Strategije za reformu sektora pravde u BiH, kao i Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina u decembru 2008.godine, čime je ponovno naglašena neophodnost sveobuhvatnog pristupa problemu tranzicijske pravde u BiH, kroz aktiviranje kako sudskih, tako i vansudskih mehanizama suočavanja sa prošlošću.

Konsultacije su rezultirale jasnim stavom o neophodnosti formiranja radne grupe koja bi, kroz proces širokih konsultacija, javnih diskusija i stručnih sastanaka identificirala ključna pitanja koja su građanima BiH od značaja za suočavanje sa prošlošću i osiguranje uvjeta za dostojanstven i normalan život, u kojem će im biti vraćeno dostojanstvo, te u kojem će biti respektirani njihov status i njihova prava.

Kao rezultat navedenog, Vijeće ministara BiH u januaru 2010. godine donijelo je Odluku o formiranju Ekspertne radne grupe za izradu Strategije tranzicijske pravde u BiH i Akcionog plana za njeno provođenje. Radnu grupu čini 15 članova, od čega 10 predstavnika institucija vlasti, te pet predstavnika civilnog društva (tri organizacije civilnog društva i dva neovisna eksperta), izabranih na temelju Javnog poziva organizacijama civilnog društva i pojedincima za podnošenje prijave za učešće u izradi Strategije. Odlukom je utvrđeno da je Ekspertna radna grupa dužna u roku od dvije godine od dana donošenja Odluke vladama u BiH podnijeti na usvajanje nacrt sveobuhvatne Strategije tranzicijske pravde u BiH.

Krajem marta 2010. godine održana je prva Konferencija pod nazivom „Tranzicijska pravda – temelj bolje budućnosti u BiH“, koja je za cilj imala promoviranje cjelokupne inicijative kroz predstavljanje ključnih nalaza sa regionalnih konsultacija. Konferenciji je prisustvovalo preko 120 učesnika iz cijele BiH, kao i predstavnici Ureda Visokog predstavnika za BiH, diplomatskog kora, te predstavnici najznačajnijih međunarodnih organizacija, poput OSCE BiH, UNDP BiH, USAID, Vijeća Evrope i sl, što dovoljno jasno govori o opredijeljenosti i podršci koju su građani BiH, ali i međunarodna zajednica i donatori, spremni pružiti predstavnicima institucija vlasti u izradi Strategije tranzicijske pravde u BiH, kao i njenoj provedbi, nakon što ista bude usvojena.

Na temelju rezultata konsultacija iz Fojnice, Mostara i Brčkog, definirana su tri stuba buduće Strategije: 1) utvrđivanje činjenica, 2) reparacije i memorijali i 3) institucionalne reforme.

U okviru prvog kruga konsultacija koje su održane u periodu od maja do kraja juna, identificirana su ključna pitanja koja je potrebno riješiti kroz buduću Strategiju. Kao ključni problemi i prepreke, koje će biti potrebno prevazići i riješiti kroz adekvatne strateške programe, identificirani su, između ostalog, neharmoniziranost zakonodavstva, kvalitet pravnog okvira i primjena zakona, nepostojanje kulture dijaloga o delikatnim pitanjima iz prošlosti, nedovoljno poznavanje vansudskih mehanizama utvrđivanja činjenica, nedostatak pozitivne uloge medija u procesu suočavanja s prošlošću, nedovoljna uključenost civilnog društva i potreba jačanja odnosa institucija vlasti i civilnog društva, pitanja restitucije, nematerijalnih naknada, provjere moralnog i profesionalnog integriteta državnih službenika i izabranih zvaničnika u BiH (proces vettinga), mehanizama kontrole, neusklađenosti reformskih zakona unutar BiH, domaćeg zakonodavstva sa međunarodnim konvencijama, te nepostojanje uobičajene garancije pravne sigurnosti i nedovoljna transparentnost rada javnih institucija u BiH.

Ekspertna radna grupa je, na temelju nalaza koji su proizašli iz prvog kruga konsultacija, na trećem sastanku održanom krajem augusta, razmatrala dizajniranje matrice metodološkog okvira, formuliranje ciljeva i strukture buduće Strategije.

U septembru će početi drugi krug konsultacija za sve tri oblasti buduće Strategije, na kojem će dodatno biti razmotrena otvorena pitanja koja Ekspertna radna grupa indentificira kao pitanja za koja su potrebne dodatne konsultacije.

Jednom izrađena, ova Strategija predstavljat će jedinstven dokument u cijelom svijetu – jedinstven po tome što će na jednom mjestu biti obuhvaćeni ključni aspekti suočavanja s prošlošću, i to kroz jasno definirane mehanizme, institucije i rokove za provedbu aktivnosti koje će omogućiti vraćanje ljudskog dostojanstva, poštovanja, mira i povjerenja građana BiH jednih u druge, u institucije vlasti i u samu državu BiH.